

Rapport fra studieorlov august, september og oktober 2019 ved Lill Arendt Hemmingsen

Er du tiltalt?

Liturgi til en epistelgudstjeneste

Mit udgangspunkt

Min studieorlov skulle munde ud i en formulering af liturgi til en epistelgudstjeneste. Jeg har derfor undersøgt både, hvordan vi forstår gudstjeneste, Paulus epistler, særligt Romerbrevet og Korintherbrevene og kollekter. Herunder gennemgår jeg min vej til epistelgudstjenesterne som jeg har givet eksempler på. Mit fokus er, at tiltalen frem for omtalen skal være fremherskende. Alt for ofte bliver det fortællende element i tredje person fra evangelierne fastholdt, også i prædikenen. Tiltalen fra epistlen, som ellers er at finde i sakramenterne og kollekter, bliver sat til side. Jeg fordybde mig i, hvorledes tiltalen fra epistlerne kan være den bærende ramme – den bærende liturgiske form i både bøn, salme og refleksion evt. som en prædiken, og kan tages i brug ved gudstjenester i den danske folkekirke.

Hvad er gudstjeneste?

Med udgangspunkt i Luthers gudstjenestesyn fra Torgauprædikenen, defineres gudstjenesten som Guds ord, som vi svarer på med bøn og lovsang. Man må sige, at de 500 år har sat sine spor på gudstjenesteforståelsen. Ordet bliver prioriteret mere og mere. I de senere år er kirkegængernes forståelse af gudstjenestens tekster og ritualer kun blevet vægtet endnu højere. Dermed skrues der ned for betydningen af det mystiske eller det kultiske, som bliver underordnet. Det vil Professor Alexander Deeg gøre op med.

Han mener, at de to begreber ord og kult slet ikke er modsætninger, men absolut afhængige af hinanden som forstyrrende elementer, som, når de forstyrrer hinanden, giver rum for Gudsmødet. Han benævner denne begivenhed som OrdKult, hvor den enkelte sætter sig selv til side for at møde Gud og Guds ord som både er at finde i det rituelle, i læsninger og i prædiken.

Deegs bestemmelse af gudstjenesten som en begivenhed, hvor mødet med Gud finder sted, ligger til grund for min forståelse af gudstjenesten.

Jeg er uenig med Martin Modéus, som gør gudstjenesten erfaringsbåret og vel at mærke kirkegængerens erfaring af Gud. Han beskriver, at gudstjenesten er relation – relation mellem Gud, medmennesket og mig.

Desuden synes jeg, at Bent Flemming Nielsen har rettet sin forståelse af gudstjenesten for meget ind under ordet på kultens bekostning. Nielsen gennemgår i særdeleshed gudstjenestens ordo og nadveren, men når ikke til en sammenstilling af ord og kult, men nærmere til en skarpere opdeling. Han forsøger desuden, at restituere prædikenen som Guds ord, men jeg mener ikke, det lykkes for ham. Han beskriver prædikenen som kommunikation om kommunikationen, uden at de mange narrative, sociologiske og filosofiske tilgange siger mere om, hvem, vi møder i gudstjenesten.

Kresten Drejergaard holder fast i gudstjenesten som en relation, en samtale mellem menneske og Gud, og formår at fastholde gudstjenestens eskatologiske sigte. Enhver gudstjeneste peger hen på det, der kommer og det, der er. Drejergaard er optaget af det musiske og gudstjenestens rituelle skønhed og kommer måske dermed til at vægte kulten mere end ordet.

Robert Jenson beskriver, hvorledes gudstjenesten har bibeholdt talen både om og til Gud, Fader, Søn og Helligånd, om end selve den treenige Gud er under pres fra filosofien, dogmatikken og eksegeten. Fordi de foretrækker at have en fjern gud og adskille af testamenterne.

Jenson fremhæver, hvorledes det særskilt kristne netop består i at fastholde den treenige Gud som nærværende både i testamenterne, i gudstjenesternes kultiske liv og i tiden. I liturgien taler vi ikke om Gud, men til og for ham. Det er i liturgien, at vi anvender og behøver Guds treenige navn, fordi det skænker os en ny tilgang til en tilstedeværende og nær Gud.

Det har jeg valgt at inddrage i min forståelse af gudstjenesten. Gudstjenesten må altid handle, bede og lytte til den præsentiske Herre.

I Rapporten om gudstjeneste 2019 beskrives gudstjenesten som den, der skal skabe rammerne for mødet mellem Guds ord og mennesket. Specifikt efterspørges der rum til at udtrykke tak og til at bede. Men det er en snæver forståelse af, hvad gudstjenesten reelt indeholder. Det bliver forventet, at mennesket kalder på Gud og gør det i gudstjenestens form og dermed skaber rummet for samtalen eller tiltalen. Det er ikke Guds nærvær, der forventes, uden at det først er iværksat af kirkebesøget! Og med Deeg kan man sige, at iscenesættelsen får hele råderummet.

Hvor fører det mig hen

Jeg undrer mig over scenen, som en beskrivelse af, hvad der sker til en gudstjeneste. Skuespillere opfører og fremfører et stykke, en replik, som de har lært sig udenad. De har nok tænkt over den, levet sig ind i rollen, men det er og bliver noget uden for dem selv. De behøver ikke tro på deres karakter eller de ord, de skal sige. Modsat præsten eller den lægmand, der stiller sig frem. Det forventes, at de tror. At de er vidner - ikke skuespillere, uagtet de kan benytte samme kneb, som en skuespiller – med intonering, fortællerstemme mm. Selve gudstjenesten er ikke en genopførelse af et skuespil skrevet for længe siden, det er ikke engang nyopførelse, eller en gentagelse. Det er tjeneste – gudstjeneste. Vi kommer der alle sammen for at mødes. Mødes med ord og handling, der umiskendeligt drejer sig om livet med den treenige Gud.

Gudstjenesten er mødestedet – men findes også i mit lønkammer. Men her er vi fælles om, at mødes med Gud. Det er det særlige, som gudstjeneste kan og er. Form og indhold kan variere fra kirke til kirke, fra højmesse til aftenandagt, men vi véd alle, at dér mødes vi til tjeneste. Selvfølgelig siges og gøres gentagne handlinger. Vi har fået meget givet af dem, der var til gudstjeneste før os – også fra tidligere århundreder. Men det siges og gøres også altid nu. Dermed er vi forbundet hen over tid, som menighed er vi både fortid, nutid og fremtid, når vi er til gudstjeneste – og ikke hvilken som helst tid, men i den guddommelige tidshorisont.

Derfor bør bønner, læsninger, prædiken, sakramenter både have nutidigt talesprog og plads til det specifikke, det særlige gudstjenestelige sprog. Nadver bør ikke oversættes til mad. I bønnerne bør den treenige Gud nævnes – med alle tilnavne: Vor Gud og Far, du barmhjertige og almægtige etc. Hvis vi kun siger Gud i bønnerne, har vi hverken ført sproget eller forståelsen videre, for vi har ikke gjort det klart, hvilken Gud vi taler til. Det er ikke ligegyldigt, om Guds tilnavne

bliver anvendt jf. Jenson. Hvis vi blot nævner en filosofisk, ophøjet, fjern guddom, så er det ikke den kristne Gud, vi henvender os til. For den kristne Gud er altid bundet af tid. Og deri ligger netop, at det er sådan og kun sådan, at Gud kan være os nær.

Tiltale eller omtale

Mit udgangspunkt er, at omtalen i nuværende gudstjenestepraktis gør gudstjenesten til mindsted, hvor vi udfører ritualer, som minder os om det allerede gjorte. Det forbliver ofte fortidigt f. eks. Og Jesus sagde... Tiltale bør styrke opfattelsen af, at gudstjenesten er et mødested, hvor vi både i ordene, og i ritualerne mødes med hinanden og med Gud, Fader, Søn og Helligånd. Teksterne regnes som fortidige, medens sakramenterne og bønnerne er nutidige. Opløft jeres hjerter, Således vil vi nu... Dette er Jesu Kristi blod, Jeg døber dig i Faderens og Sønnens og Helligåndens navn. Men selv ritualerne minder os om det fortidige bl.a. ihukommelse, så tog han kalken, Jesus lagde hænderne på dem og velsignede dem.

Der er altså elementer af både tiltale og omtale i sakramenterne. Bønnerne er de eneste, der fremstår som tiltale: Lad os bede! Men når bønnerne så ofte får tilsnit af at remse teksten op igen, bliver det omtalebønner og ikke nødvendigvis tiltalebønner. Så hvem henvender bønnen sig til? Beder vi så alle i menigheden skal repetere teksten eller henvende sig til Gud med angst, tak, mm.

Guds tilstedeværelse

I gudstjenesten er Gud tilstede, der hører vi, at han vil os og er med os. Der er ikke blot noget, der skete en gang eller når vi tror. Vi er omfattet af hans ord og vilje. Vi kommer ikke kun i kirke for at blive mindet om det. Vi kommer for at møde hans ord til os. Hans nærvær både i ritualer, sakramenter, læsninger og prædiken. Der møder vi ham - sammen. Fællesskabet styrker vores tro på, at vi ikke står alene.

Guds tilstedeværelse må findes i det forhold, der er mellem Gud og menneske - i Ånden. Det er ham, vi samles om. For at takke, lovprise, skælde ud etc. Det kunne vi også gøre hjemme, men i kirken er vi ikke i tvivl om, at han er tilstede, er nærværende jf. dåb og nadver.

Spørgsmålet er, om vi har for lidt tillid til riternes kraft og derfor forklarer og knytter regibemærkninger på handlingen. Dermed fremhæver vi, at det er noget, vi gør, som skal minde os om eller være symbol på dit eller dat. Vi lader unyttige og overflødige ord udvande kulten. Vi tillader ikke helt, at vi gør det uden en forforståelse. *Jf. Filip, der udlægger skriften, altså at Gud vil os og det kan ses i det og der i skriften samt i hans død og opstandelse. Han forklarer ikke dåben, men døber!* Mon jeg gør gudstjenesten til kult ved at fremhæve Guds præsens i mere end sakramenterne? Og vores udtryk for gudsdyrkelse?

Gudstjenesten som brev

Gud må være præsens og ordene må være mere end den menneskelige afsender. Men når bibel og ritualer er udformet af mennesker, hvad så? De giver mennesket en plads, ordene skal ikke lyde uden de høres. Jf. evangelisk luthersk tradition. Ellers ville vi opløse det almene præstedømme og Åndens møde med sine menneskers ånd.

Men hvis jeg opfatter gudstjenesten, direkte henvendelse - som brev fra Gud - kan den i overvældende grad blive til belæring, oplysning og fastholdelse. Så når jeg taler om Guds præsens, er det ikke, at Ordet fremmaner ham, det er i ånden, at han er virkeligt tilstede jf. Deeg. Det fritager også både præst og menighed for at skulle stå inde for Gud. Jf. ret forvaltning etc. Med Grundtvig kan jeg samtykke om den mageløse opdagelse. For vi fejrer gudstjeneste for at ære Gud og for at styrkes i Ånden ved hans ord. Vores varetagelse af sakramenterne kan anses som vores bekendelse. At Gud er i vores liv og det takker, vi ham for.

Gudstjenestens krop

Jan Lindhardt tager fat i det legemlige ved gudstjenesten, at vi har kroppen med i det, vi kan ikke kun være der i ånden, men må følge fødderne ind i kirken og være tilstede. Gudstjenesten er dér, hvor Gud lader os høre fra sig. Det er dér, vi oplyses, bekender, synger og styrkes i troen. Han mener, der fokuseres på den indre verden og dermed på en ny inderlighed, hvor kroppen kobles fra. Lindhardt ønsker derimod, at kroppen får sin plads i bekendelsen og tjenesten igen.

Tidligere var kroppens bevægelser ikke blot udtryksfulde, men en del af selve bekendelsen og troen.

Det har den følge, at det ikke blive nødvendigt at agere i et bestemt rum, da mit indre liv altid følger mig. Mine tanker og følelser. Men forbigår at Gud, også i gudstjenesten, henvender sig til mig. Det vil sige, at i gudstjenesten, er jeg ikke i centrum. Det er ikke mig, der er omdrejningspunkt, men det er Gud. Og fællesskabet med andre. Både Gud og medtroende. Hermed er gudstjenesten en relation, der skal holdes forbindelse til jf. Modéus.

Lindhardts fortjeneste er, at han holder fast i kroppen som en del af mennesket og kirken per se. Vi er alle lemmer på Herrens kirke. Så når vi snakker om fornyelse eller fastholdelse af liturgi, må kroppen medtænkes. Han mener, at inderligheden og forståelsen har fået forrang. Men at det ser ud til at vende. Spørgsmålet er om ikke Lindhardt fokuserer lige lovlig meget på både de gentagne handlinger og ord med forkærlighed for det kultiske? Samtidig er hans fokus på kroppen med til at trække betydningsforståelsen ud af gudstjenestens form.

Epistlen som vejviser

For at bruge epistlen som retningsgivende for gudstjenesten undersøgte jeg brevene og deres beskrivelse af gudstjeneste samt deres egen brug i gudstjenestesammenhæng. Derfor inddrog jeg nyere paulusforskning. Hvad kunne det sige i denne sammenhæng. Jeg har desuden læst undersøgelsen om bibelens brug i gudstjenesten, som gav flere indtryk af, at tiltalen bør fremmes.

Bibelens tekster i gudstjenesten

Gitte Buch har beskrevet, hvorledes bibelens verden ikke længere er én. Delvist fordi forskningen fokuserer på teksternes egen tid og stilart. De eksegetiske principper er blevet stillet over for myten som bærende element for kulten, hermed gudstjenesten, og derfor kæmper hver gudstjeneste med bibelforståelsen. Eksegesens principper ser på den historiske verden *bag* teksten, den litterære eller retoriske *i* teksten og den kulturelle eller sociale *foran* teksten.

Det bryder med teksternes kultiske brug, fordi der tages hensyn til eksegesens spørgsmål. Og det ses tydeligt afspejlet i min påstand om omtalens forrang for tiltalen. Det er kun, når teksterne bliver læst og hørt som eskatologiske, at de giver kultisk mening. Ellers forbliver de omtale af historiske, måske moralske tekster, men uden en præsens Herre og ikke mindst afhængig af den enkeltes tilslutning.

I gudstjenesten høres og erfares teksterne som én bog – bibelens. Så der er ikke forskel på, hvad teksterne skal sige os, uanset vores historisk-kritisk skoling. Teksterne forkynder og beretter om Gud. Det er interessant i forhold til Jenson, der nævner den treenige Guds navn, som liturgisk konstituerende.

Uanset om vi med Paulusforskningen vil diskutere, hvorvidt Paulus var og forsatte med at være jøde og dermed overholdt alle de jødiske forskrifter, så kan det ikke benægtes, at han netop var med til at bringe kendskabet til Jesus som Kristus ud til hedninger.

Paulus virkningshistorie ændres ikke af hans eventuelle tilhørsforhold til sin jødiske identitet, i øvrigt skal det bemærkes, at ikke engang den daværende jødedom er entydig. Måske er dette udtryk for mit problem med eksegesens arkæologiske sigte. Det er interessant at grave i, nye erkendelser kan og vil dukke op, men de er altid børn af vores egen tid.

Undervejs i undersøgelsen af det gamle testaments brug i gudstjenesten kom det frem, at præsterne havde størst besvær med epistlen. De beskrev, at epistlen stikker mere ud end de gammel testamentelige læsninger.

Holger Villadsen fortæller, at teksterne i den nye alterbog skulle have deres selvstændige funktion og ikke understøtte hinanden tematisk eller lign. Det har derfor ikke været hensigten for teksterne at være afhængige af hinanden, men bliver opfattet som placeret i et tematisk fællesskab af præsterne.

Det er slående, at undersøgelsen konkluderer, at præsterne ikke fremhæver frelseshistorien som en struktur for udvælgelsen af de valgte tekstlæsninger. Selvom den måske bliver anvendt i prædikenen.

Jeg har forsøgt at efterspore, hvorledes epistlerne er blevet brugt i gudstjenesterne i de første menigheder. Uden held. Epistlerne benyttes også tidligt i perikopeform. Det er dokumenteret fra 400tallet, men før det, er det usikkert, hvordan og hvorledes de er blevet brugt i menighedernes liv.

Jeg ville gerne finde ud af, om epistlerne blev læst i deres hele form under en gudstjeneste eller under andre former. Til dels fordi jeg synes, der er overleveret en struktur fra epistlerne i gudstjenesterne ud over indflydelse fra jødisk tradition og hellenistisk kultdyrkelse.

Der er helt klart nogle træk, der gør sig gældende i mine øjne, men jeg har ikke haft mulighed for at efterprøve det og måtte desuden erkende, at det var et sidespor i min formulering af epistelgudstjeneste i dag.

Derfor er undersøgelsen fra Københavns Universitet om bibelens brug og forståelsen af teksterne i dag god til at understøtte, min fornemmelse for at epistlen i søndagens gudstjeneste lider. Og er grunden til, at jeg har sat mig for at udforme en epistelgudstjeneste. Ikke nødvendigvis en gudstjeneste, der udelukkende baserer sig på epistlen som tekst, men som har epistlens tiltale som sit *sitz im leben*.

Undersøgelsen tydeliggør at præsterne tenderer at forstå evangeliet som evanglieteksterne – eller ligefrem prædikenteksten! Det får den konsekvens, at de andre tekster kun får liturgisk funktion og deres egen evangeliske budskab tabes. Det er en forveksling af form og indhold, når der sættes lighedstegn mellem evangelium og evangelielæsning. Alle teksterne forkynder Guds nådige handling og er derfor evangeliske.

Epistlens udfordringer

Tekstens længde og sproglige æstetiske kvalitet samt formidling og forståelighed bliver anvendt som kriterier for teksterne. Præster vælger gerne epistlen fra, hvis kriterierne ikke opfyldes. De prædiker ikke over den eller udelader den, når der er mulighed for det bl.a. ved dåb. De udtaler, at Paulus ikke er nem tilgængelig for folk! Det er en forudsætning, der er helt gal! Der forventes ikke tro fra de lyttende og man 'gider' ikke gøre sig ulejligheden med at folde teksten ud. Det er som om, det svære bliver sorteret fra, fordi det er svært – for præsten.

Det ser ud som om, det er formaningerne og epistlens form, der fravælges. *Paulus kan være meget verdensfjern i forhold til den verden, vi lever i i dag.* Citat fra undersøgelsen Så selv om epistlerne regnes for at være menighedsdannende og teologisk opbyggelige, så anses temaerne som for svære at gå til, som så kræver forklaring i prædikenen. Hvilket gør gudstjenesten til en forklaringsgudstjeneste mere end forkyndelse af tro.

Epistlerne anklages for at være blevet klippet ud af deres litterære sammenhæng, som perikoper, og det angives som grunden til at de flagrer i gudstjenesten. Det gammeltestamentlige sprog virker mere som kultsprog end Paulus argumenterende stil. Men er det nu også sandt? For der er flere poetiske passager hos Paulus f. eks. 1 Kor 13. Frederik Poulsen konkluderer, at Det Gamle Testamente bliver værdsat som gudstjenestesprog modsat epistlernes. Jeg er ikke enig heri. For det inddrages ikke, at Paulus er et trosvidne, som vi alle kan spejle os i og relatere til.

Bøn i gudstjenesten

Jeg har analyseret godkendte og dermed anvendte kollekter for deres sprogbrug og for at se om epistlen fik sin egen plads. Det gør den ikke. Der er fokus på læsningerne fra Det Gamle Testamente og på den enkelte kirkegængers erfaringsverden.

Jeg gennemgik også bønnerne ud fra mit kriterie om tiltale. Mange har lagt et stort arbejde i at formulere bønner i et nudansk sprog med inddragelse af søndagens tekster. Dog er det påfaldende, at epistlerne glimrer ved deres fravær. Der er fokus på, at benytte den gammeltestamentlige tekst i sammenhæng tematisk, billedligt, mm. med evangelielæsningen. Derfor er de nye kollekter mange steder indirekte en fravælgelse – også for menighedens og præstens ører jf. Frederik Poulsens undersøgelse. Hvad angår selve sproget i bønnerne, har jeg gransket dem for at se hvilken tale, der er anvendt. Jeg har desuden læst bønnebøger for at finde tiltale. Det er desværre ikke alle bønner, der formår at holde fast i, hvem der bedes til og hvilken relation man beder indenfor.

Jeg har ydmygt skrevet nye bønner og kollekter til epistelgudstjenesten, hvor jeg både inddrager kirkegængerens erfaringsverden, det liv, der tales ind i og til, samtidig har jeg anstrengt mig på at holde fast i den paulinske ligefremhed i tiltalen til Gud, den treenige, Fader, Søn og Helligånd, og i hans tilstedeværelse under bønnerne og i gudstjenesten. Det er ikke bønnernes ordvalg, der i sig selv etablerer mødestedet mellem Gud og mennesker, men bønnerne giver rum for både mødet, samtalen og det guddommelige.

Epistelgudstjenesten

Jeg har udfærdiget en fast struktureret epistelinspireret form, så gudstjenestens indhold træder tydeligt frem for menigheden. Jeg har vægtet forholdet mellem forkyndelsens indhold og form ligeligt. Vi kan ikke undsige os, at form bærer det talte oppe og omvendt. Vi skal selv være under tiltale - også som forkyndere, ellers står vi uden for forkyndelsen.

Slutteligt giver jeg eksempler på epistelgudstjenester, som ikke nødvendigvis skal ses som alternativ til højmissen. Selve intentionen med at få epistlens tiltale frem kan sagtens indeholdes i højmissens liturgi. Alligevel har jeg valgt at udforme en liturgi, der lægger sig op ad brevenes struktur og som forhåbentlig fastholder tiltalen, i stedet for en omtale af evangeliet. I den forbindelse har jeg overvejet brugen af Bibelen i 1992oversættelsen eller Den Nye Aftale.

Jeg konkluderer, at tiltalen bliver tydeligere i det mere mundrette sprog fra Den Nye Aftale, hvorfor jeg har lagt den til grund for mine selvvalgte perikoper. En opdeling som jeg har udført, for at give epistelgudstjenesten form og indhold. Men en anden inddeling kunne sagtens have været valgt.

Jeg har set bort fra brevenes egen argumentation og indre logik, fordi jeg vil anvende teksten i gudstjenestelig sammenhæng og ikke læse hele brevet op.

Jeg vil åbne brevets intention som form til epistelgudstjenesten og har i den forbindelse læst og peget på enkelte tekster fra Epistelklip, som udkom 2018, til prædikeninspiration eller brug. En udgivelse, der tydeligt viser, at også andre har oplevet epistlernes manglende anvendelse i prædiken og gudstjenestesammenhæng. Brevene kan både formane, intervenere, belære og diskutere med menigheden, de kan stille trosvidnet frem, og i sig selv være prædikenen.

Det, jeg vil, er ikke at ændre højmesse. Det er ikke at formindske højmessens indhold, men nærmere at give lyd til epistlens stemme i lyset af evangeliet. For Paulus prædiker altid ud fra det glædelige, der er tilsagt os. Det vil jeg forsøge at fremme. Det tilsagte – tiltalen. For det tiltaler ikke blot mig, men også menigheden. Altså både individet og fællesskabet. Og jeg har bestræbt mig på at holde mig i nutid ikke datid, da det også kan føre til omtale.

Rapporten om gudstjenesten påstår, at prædiken er tiltale og gudstjenestens absolutte centrum. Men også at den er samtale og indbydelse. Men i alle tre definitioner er det tilhøreren, der er fokus på. For det er den, der lytter, der skal opleve samtalen, høre ordet, som de ikke kunne sige selv og have ord til eftertanke. Det bliver udgangspunkt for, hvorfor folk kommer til gudstjeneste, men det er for mig fattigt at lægge vægten udelukkende på forståelsen af det guddommelige. Eller oplevelsen af det guddommelige. For det stiller hele tiden spørgsmålet om dem, der kommer, allerede er fyldt af Guds Hellige Ånd, eller formodes kun at blive det af enten prædikanten eller gudstjenesten. Det kan de også, men ikke alene. Guds tilstedeværelse er glemt. Det handler om, hvad vi hører og vil være med på. Det vil sige, at det bliver mennesket, der konstituerer gudstjenesten.

Der henvises til, at de nytestamentlige breve med deres tanker om at leve som kristen kan være en vedkommende stemme i gudstjenesten. Og det er jo lige det!

Liturgien

Den overordnede liturgi til epistelgudstjenesten ser således ud:

Velsignelse

Dagens Ord

Stemmingsmusik – der tolker Dagens Ord

Bekendelse

Prædiken evt. en teologisk diskurs ud fra teksten, et brev til menigheden eller en refleksion

Epistellæsning – her fra Den Nye Aftale

Salme

Evt. dåb

Bøn

Nadver

Salme

Fredsønske

Postludium

Eksempler på epistelgudstjenester:

Eksempel 1: Rom 12 og 13

Velsignelse: Vor Herre Jesu Kristi nåde og Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle! 2 Kor 13,13 DO92

Dagens ord: I har én forpligtelse: I skal elske hinanden Rom 13,8

Musik: Depeche Mode - Strangelove

Trosbekendelse

Prædiken:

Kan vi være fuldkomne? Vi skal tilstræbe at være det. Der er kun ét, vi er forpligtet på. Og det er at elske.

Dén, der er fuldkommen – den, der er kommet fuldt ud, er Kristus. Han er Gud og menneske på én og samme tid.

Han viser os, hvordan et menneske kan leve. Uden at sætte sig selv først. Uden at kredse mest om sine egne venner, bekendte og dem, man holder af. Dem, vi har let ved at elske. Og så være overbevist om, at det var og er det, Gud vil for mennesket. Så vi får lagt mere til.

Det er ikke blot et krav. Det er et håb. Et håb om, at vi kan indse, at enhver er elsket af Gud. At vi alle er Guds børn. Også selvom vi ikke opfører os sådan, selvom vi vender ham ryggen og ikke vil vide af ham. Så kan vi ikke udelukke os fra vores ophav – uanset hvor meget vi gør forsøget.

Det er så befriende at vide: at kærligheden ikke er forbeholdt mig. At den ikke er eksklusiv – fordi det er at holde nogen ude. Det kan godt være, jeg ikke evner at elske mine fjender eller sågar mine fjendebilleder, men Gud elsker både dem og mig, og dommen over mine forestillinger om verden, er Hans at uddele. For han er langt nådigere, end jeg formår.

Så alle dem, jeg afskyr og vil holde i udstrakt arm, dem holder han også hånden under.

Det, jeg ikke formår, kan han. Da han hænger på korset, er hans arme spændt ud og kan end ikke lukke sig om sig selv. Han kan ikke trække sine hænder til sig. Det er sigende og smukt. Derfor breder vi også vores arme ud, og danner korset med kroppen. Når vi åbner op for et kram. Når vi fortvivlet ryster på hovedet over, hvad det mon er der adskiller os. Vi åbner vores arme og danner korset med kroppen. For at enhver kan se, at det er Kristus, der velsigner. Det er dér forsoningen mellem fjender kan ske.

Ved dåben er vi en del af et tvivlsomt fællesskab af mennesker på tværs af tid og sted, som efter evne lever sammen i troen på og håbet om, at det i Jesu navn går an at være til, med alt det, som er os – både på godt og på ondt. Her må kærligheden blomstre og give os næring til at være hinanden nær. Det er det, vi får givet. Det vi skal høre og række ud til andre med, for vi er forpligtet og forenet ved Ham. Derfor kan vi bilægge stridigheder, derfor kan vi se med nådige øjne på vor sidemand. Der er ingen grund til at finde smuthuller eller gemmesteder. Kærligheden til os overvinder alt og gennemstrømmer vores liv både her og nu og i morgen. Du får hans Ord for det!

I dag får vi alle ord for, at vi er forbundet med hver og en. At vi ikke kan eller skal adskille, hvad Gud har sammenføjet.

At vi ikke skal være os selv nærmest. At vores tilværelse er langt stærkere end had, afsky og fjendskab.

At vi alle er fuldkomne i Kristus. Amen

(eller evt. prædiken fra Epistelklip side 68 Brev fra Paulus)

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, således også nu og i al evighed. Amen.

Læsning fra Den Nye Aftale: Rom 13,8-10 samt Rom 12,1-18

Salme: DDS 370 Menneske din egen magt

Evt. Dåb

Bøn:

Kære almægtige fader,

Jeg mærker min afmagt.

Jeg er alt for optaget af, hvad andre siger og gør.

Giv mig mod til at elske dem, bare holde af dem, som dine børn.

Lad mig indse at ikke alt og alle skal være, som jeg synes.

Der er elskværdige, de kan det, de kan og gør hvad de kan, ligesom mig.

Jeg véd ikke alt, men ét ved jeg:

Vi skal elske hinanden

Og når jeg ikke føler mig elsket, så lad mig vide, at din kærlighed rækker til mig og til alle andre.

Vi beder dig:

Vær hos alle, der lider, som er bange, og hvor sygdom står for døren.

Vær hos alle, der har et ansvar betroet og hos alle, der oplever uretfærdighed.

Giv din kærlighed plads i vores hjerter, så vi magter at elske hinanden over skel og grænser, udover hele jorden. Amen

Nadver

Nadversalme: DDS 696 Kærlighed er lysets kilde

Fredsønske: Vi vil ønske for hinanden, at Jesus Kristus må sørge godt for os, at Gud vil elske os og Helligånden lade os leve i det kristne fællesskab. 2 Kor 13,13 fra DNA

Postludium

Eksempel 2: Rom 15,4-7

Velsignelse: Vor Herre Jesu Kristi nåde og Guds kærlighed og Helligåndens fællesskab være med os alle! 2 kor 13,13 DO92

Dagens Ord: Der er enighed i Guds rige!

Musik: Alan Walker - Unity

Trosbekendelse

Prædiken:

Han er ikke god nok. Det véd han, de tænker. Han tjener godt nok sine egne penge. Han har et godt job. Han har et sted at bo, men han er stadig ikke værdig i deres øjne. Hverken til at have jobbet eller lejligheden. For han har en fortid.

En fortid ingen har lyst til at tale om. Men som altid lurer i de ord, der bliver sagt. De øjne, der bliver sendt ham.

For de véd nok, hvad han er for en. Men det gør de jo ikke, sukker han. Han går forbi sine naboer, han går stille uden om sine kolleger. Han orker ikke deres dom. Han synes, han har fået nok – af domme. Men det er svært. Ulideligt svært at blive fri, selvom han ikke længere sidder i cellen. Det som om den usynligt er taget med ud. Som om han ikke kan krænge den af sig. Han kigger ned, medens hans krop indvendigt skriger højlydt. Jeg er jo bare mig!

Lad være med at se på mig på den måde! Hun skammer sig. Hun véd, hun ikke burde gøre det. Men hun gør det nu alligevel. Der har været snakket om hende i skolegården. Det véd hun også. Jamen jeg kyssede ham jo bare. Men det var mere end et uskyldigt kys. Dét véd hun også godt. For han har allerede en kæreste fra niende. Hun skammer sig – egentligt ikke over kysset, men over at alle taler om hende både bag hendes ryg og helt åbent. Hun kan ikke lide det. Men hun kan ikke regne ud, hvordan hun slipper ud af det. Taler de ligeså meget om ham? Er det kun hende, der er den skyldige? Hende der har gjort noget forkert?

Agnes tænkte på de lidelser, hendes mor må have haft. Det er længe siden nu. Det var, da moren var ung. Nu lå hun i kisten og Agnes stod ved siden af og klappede den lidt åndsfraværende. Hun var helt fortabt i sine tanker over moren. Moren havde fået en søn. Det havde Agnes først selv fundet ud af nu. Først nu, hvor moren var død, var det kommet frem. Morten hed han. Hun smagte stille på ordet. Og smerten over alt det hendes mor, så længe havde fortiet, bankede på Agnes følelser. Hvordan kunne hun? Hvordan kunne hun holde det ud? Havde hun prøvet at finde ham? Havde hun vovet at skrive til ham, dengang han blev konfirmeret eller myndig? Havde han opsøgt mor på et tidspunkt eller ej. Havde hun elsket ham inde bag ved sin dagligdag?

Agnes pillede lidt i bårebukettens røde roser. Bladene var så bløde ligesom mors hænder slog det hende. Og mors kinder. Hun havde ikke været særlig gammel, da hun blev gravid. Og hun var hverken forlovet eller gift. Så mormor og morfar måtte have vidst det og hjulpet mor med det hele. Hvordan mon de tog det? Sikkert ikke særlig pænt. De havde jo alle skjult det. Ingen havde på noget tidspunkt sagt noget. Nok heller ikke til hinanden. Morten var blevet født med skam. Mor måtte leve med skammen og med sorgen. Agnes fældede en tåre. Hvor kunne andre være så hårdhjertede, hvor kunne de dog indeholde meget had, når det kom til stykket. Skadefro havde der sikkert også været. Mor var jo af en finere familie. Og sådan noget måtte jo slet ikke ske for dem.

Agnes kunne ikke længere se. Hendes øjne var fyldt med tårer. Hun ville gerne have holdt mor i hånden og takket hende for at være så stærk og for at være en god mor. Og hun ville så gerne klemme hendes hånd og have delt denne hemmelighed med hende. Nu mærkede Agnes kun den kølige hvide flade i stedet for mors varme rynkede hænder.

Han tog en ordentlig tår. Dagen var ubarmhjertig. Han skulle op på kommunen. Han hadede det. Han kunne ikke lide at blive behandlet som et ikke-menneske. Det havde han prøvet for tit. Slurken blev skyllet ned med endnu en. Han vidste godt, det ikke hjalp. Men det holdt nu alligevel nogle af demonerne for døren.

Eller fra hjernen. Han havde brug for dagligt at bedøve alle de tanker, der trængte sig på. Han ville ikke indlægges igen. Så han måtte lige stramme sig an og klare turen op på kommunen.

Han fjernede tjavserne, der faldt ned foran øjnene. Klaskede sig lidt på fjæset og smilede, for ligesom at lade en positiv energi fylde ham. Han vidste, at de beskidte bukser og den snavsede T-shirt ville få dem til at rynke på næsen.

Han vidste, at han ikke skulle smile for bredt, for så kunne man se de sorte og gulnede tænder – dem af dem, der var tilbage. Og at det ville få enhver bag skranken til at trække sig tilbage med væmmelse. Og han havde brug for at de ville være ham venligt stemt. Man har da lov at håbe, tænkte han og tog endnu en gedigen tår af flasken. Den var tom.

Nu skulle han rejse sig. Nu skulle han gå. Men benene var lidt genstridige. Måske skulle han bare blive. Det var også nemmere. Så skulle han ikke se deres nyvaskede hår, deres hvide tænder og læse alle deres tanker. Han nev sig i armen. Først lidt, så hårdere og hårdere. Der kom dybe mærker i de tynde arme. Han tog flasken og smed den mod muren. Den splintredes. Han fantaserede om at tage et stykke op og gøre en ende på det hele nu.

Der er nok af domme. Fordomme. Fordømmelse. Der er nok vi stiller os selv, som dommer over. Vi afgør, hvem der er inde eller ude. Hvem vi vil være sammen med og hvem vi ikke vil lege med. Vi bestemmer os hele tiden for, om vi selv er med eller sat til side. Vores blikke afslører os, også selv om vi intet siger. Vores øjne afslører, hvad vi tænker – hvad vi dømmes.

Det, vi gør, bundes i det, vi tror. Man kan sagtens være god, venlig og opmærksom over for andre uden at tro. Men så er det ikke næstekærlighed. For så er det ikke sat ind i den forståelsesramme. Så er det ikke en kærlighedens gerning.

Men dele troen – det kan vi ikke. Tro er tillid. Så vi kan kun tale til tro og vise kærlighed over for vort medmenneske. Vi kan ikke tage troen ud af vores sjæl og sind, og give vores næste en halvdel. Der må de selv komme. Vi kan kun vække den hos andre og os selv. Og det gøres ikke ved at bedømme eller forarges over andres liv og væremåde, det gøres ikke ved at skabe splid eller ryste på hovedet af andres meninger. Det kræver, at vi finder ud af, at vi ikke er den allervigtigste i verden og at den drejer rundt om os. Også selv vi hver i sær kan føle det sådan. Den drejer sig ikke engang om den anden. Men om Faderen, Sønnen og Helligånden. For Gud er sit rige. For dér er der enighed. Gud er ét.

Vi kan ikke dømme hverken i egen sag eller andres. Derfor skal vi overhovedet ikke beskæftige os med dom. Den er Herrens – det er et kristent menneskes frihed. Vi er sat fri fra at dømme. Vi dømmes uafsløreligt hele tiden, men det er lige præcis det, vi skal give slip på.

Vi vil sætte skel, vi vil dømme, vi vil sætte grænser. Men strengen over dem alle er trukket og danner et kors.

Vi slog manden ihjel. Men Gud lader sig ikke skræmme væk af vores domme. Han lader sig ikke dømme ude ej heller inde. Han er der og i os alle. Vi er hans børn. Som han ikke sætter grænse for, men trækker en streg i sandet for og spørger os, om vi vitterlig ser os selv, som fri af skyld. Han trækker bjælker ud af vore øjne, når vi har travlt med at finde splinter, fejl og mangler hos hinanden og os selv.

Evangeliet sætter os fri – for de domme vi vil idømme andre. For det blik vi vil kaste til vor næste og sætte uden for Guds kærlighed.

I vor dom dømmes vi os selv. For har vi så egentligt forstået, fornemmet at vi hører Gud til? At han elsker både min næste og mig og ikke den ene mere end den anden. For når vi vil afgøre, om den anden dur til livet, så er det os selv, der får sløret blikket af bjælker, så store som egetræstammer. Så kan vi slet ikke se,

hvad Guds kærlighed rummer. At han en gang for alle har streget vor synd ud og ser på os med et velsignende blik. At kærligheden er den, vi skal bygge på. Han hænger på korset – de to bjælker og nagler dem til stedet. Binder dem, så det ikke længere er vor domme, der gælder. Vores fordomme der styrer vores liv.

Det er en frihed så stor, at vi kan blive usikre i den. Men ved kan have tillid til, at ved alle dem, der falder uden for strengen, der vil han gå med hele vejen. Han vil ikke vige fra vores side, ikke sværte os til med løgnens sorte linje eller pege fingre af vores opførsel eller vende os ryggen. Han vil til evig tid bære over med os. Og bære for os. Amen

(Eller evt. meditation fra EK s. 18)

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, således også nu og i al evighed. Amen.

Læsning: DNA Rom 15,4-7

Salme: 100 Salmer - 888 Vi trækker streger og sætter skel

Evt. Dåb

Bøn:

Kære Jesus Kristus som forener og frelser

Frels os

Frels os fra alle de uenigheder, vi holder liv i

Lad dem dø, så vi kan opstå på ny

Når vi taler om Guds Rige føles det fjernt

Men det er jo midt i blandt os,

Det har du vist os igen og igen

Giv os styrke til lade vores meninger om livet falde til jorden,

Hold os fast på, at vi er forenet i dig, ikke bare nu, men for evigt og altid. Amen

Eller:

Kære menighed

Når vi ser på vores krop

Og ser alt det, vi gerne vil ændre, måske blot forny

Fjerne de grå hår med den farve det var før

Måske prøve den røde af

Ændre lidt på vægten

Rette et øjenbryn

Løfte alt det tyngdekraften har krævet den seneste tid

Sætte hår der hvor det er tabt
Glatte en rynke
For alle de bekymringer vi bærer i os sætter spor
Så må vi spørge os selv
Om det er den krop
Som Gudsriget er fyldt med
Er vi med dåbens vand og ord
Blevet til et nyt menneske eller er alt ved det gamle?
Holder vi nøjere regnskab med alt det, der tynger
End med alt det, vi burde glædes over?
Ser det ud, som om, der venter dig noget? Eller mig?

Så lev da med det!
Vi er undergået den største forandring (forvandling)
Vi er ikke blot vores kroppe men Kristi krop
Vi er hans øjenbryn
Fuldkæg
Lilletå og fregne

Lad det mærke os
At vi ikke er overladt til os selv
Men er sat sammen
Vi er ét
Én organisme
Der venter og forventer evigt liv!
Så lad være med at korrigere kroppen for den er ikke din alene. Men Guds. Amen

Nadver
Nadversalme: DDS 320 Midt i blandt os
Fredsønske: Helligånden har bundet os sammen i kærlighed. Må fredens Gud være med os alle sammen. Rom 15, 30,33 fra DNA
Postludium

Eksempel 3: 1 Kor 9,24-27

Velsignelse: Herren bevare dig mod alt ondt, han bevare dit liv. Herren bevare din udgang og indgang fra nu af og til evig tid. Sl 121,7-8 DO92

Dagens ord: Løb, så vi vinder!

Musik: Leona Lewis - Run

Trosbekendelse

Prædiken - evt. fra EK s. 83

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, således også nu og i al evighed. Amen.

Læsning fra DNA 1 Kor 9,19-27

Salme: DDS 312 Sandheds tolk og taler

Evt. Dåb

Bøn:

Lad os løbe om kap Hellige Ånd

Vi skal ud mod fjerne horisonter

Og ind i mørke sind

Vi kommer med glæden,

Der langsomt folder sine blade ud

Åbner op til det længst inde

Helligånd du må give os mod på at gå derind

Og ud

Vi kan ikke selv

Let vores trin,

Så vi kan sætte fodspor

Andre kan følge efter

Ligesom Kristus altid er ham, vi stræber efter

Han vifter ikke med flaget, når vi kommer frem,

Men med sine udbredte arme.

Hellige Ånd, lad os komme afsted! Amen

Nadver

Nadversalme: DDS 292 Kærligheds og sandheds Ånd

Fredsønske: Helligånden har bundet os sammen i kærlighed. Må fredens Gud være med os alle sammen. Rom 15, 30,33 fra DNA

Postludium

Eksempel 4: 2 Kor 6,2b-10

Velsignelse: Gud tilgiver jer i Kristus! Ef 4, 32 DO92

Dagens ord: Nu er det frelsens dag 2 Kor 6,2b

Musik: OneRepublic - Rescue Me eller Queen - Save Me

Trosbekendelse

Prædiken:

Kalendre, excelark, myplanner

Der er nok af redskaber til at planlægge vores tid.

Måske har du allerede aftalt hvem der kommer til jul eller afgjort, hvor sommerferien skal gå hen.

Vi lever hele tiden med blikket rettet mod i morgen.

Og det er jo godt nok,

Når bare vi ikke glemmer, at frelsen er her og nu.

Ikke først i morgen eller på den anden side af døden, men nu.

Hvad er den frelse, spørger du nok? Hvad indebærer den? Og hvad skal jeg med den?

Gælder den for mig lige såvel som for dig?

Spørg I bare! Spørg løs. (menigheden kan stille deres spørgsmål - De tages selvfølgelig op i det følgende)

Kan du standse op og se på livet i et guddommelig perspektiv? Kan du se det hele lidt fra oven?

At livet ikke er hvor mange rejser, du nåede, hvor mange middage du har budt på, eller hvor god maden var. At livet ikke først begynder, når....

Når du fik gjort eller udført det, du havde i tankerne. Vi er alle mere end blot det, vi ønsker for i morgen. Vi er lige elskværdige i dag. Og frelsen. Den ligger ikke og venter på, at vi opfylder eller udfylder noget bestemt, førend det bliver virkelighed. Det virker nu! I dag er frelsens dag. Hvorfor udskyde til i morgen, hvad du kan få i dag? Fornyet dit liv. Og så i morgen. Så sker det igen. Amen

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, således også nu og i al evighed. Amen.

Læsning: DNA 2 Kor 6,2b-10

Salme: DDS 319 Vidunderligst af alt på jord

Evt. Dåb

Bøn:

Lær mig du kære Helligånd
At være langsom
At lade livet tage sin tid
Lær mig at alt er her nu
Der kommer ikke mere til i morgen
Glæden må slå rødder i mine ben
Sorgen lette fra mine skuldre
Frygten fordufte fra mine rynker
Smilet smitte min næste
Støt mig, når jeg vakler og vil haste videre igen
Der er så meget at nå
Men jeg véd godt og tror på at intet kan jeg uden dig
Vi to går sammen afsted
Mod verdener der skal sygne hen
Og blomstre i den eviges have.
Amen

Nadver

Nadversalme: 100 salmer – 848 Du har åbnet din lysende bue

Fredsønske: Tro, håb og kærlighed forsvinder aldrig, og størst af dem er kærligheden. Må fredens Gud være med os alle! 1 Kor 13,13 og Rom 15,33 DNA

Postludium

Eksempel 5: Rom 1,16-17

Velsignelse: Må Gud, Kristi guddommelige far, lade Helligånden give jer evnen til at forstå og erkende hvem Gud er. Må han åbne jeres øjne. Ef 1, 17 DNA

Dagens ord: Hvorfor være flov over budskabet om Jesus Kristus?

Musik: Talk Talk - Such af Shame eller Marshmello - Proud

Bekendelse

Prædiken:

Kære Jesus Kristus

Jeg skriver til dig, fordi jeg ikke véd hvordan jeg skal få det sagt.

Jeg véd inderst inde godt, at jeg burde gøre noget mere.

For dig.

Men jeg orker det ikke.

Det er, som om alt andet pludseligt får større vigtighed på et splitsekund.

Når jeg ikke kommer til gudstjeneste, fordi der var en koncert i radioen, jeg lige ville høre færdig.

Når jeg ikke hjælper min syge nabo, fordi jeg ikke lige vil forstyrre hende eller høre mere om skavankerne.

Når jeg ikke smiler til min kassedame, men bliver sur, fordi hun er så langsom.

Jeg er også flov, når jeg har siddet i min bil for lukkede døre og skældt ud over trafikken og alle de andre idioter på vejen.

Jeg skammer mig over, at jeg ikke fortæller om alt det gode, du gør for mig, men ligesom gemmer det lidt væk – i mit hjerte.

Jeg véd godt, jeg ikke burde mene, at det kun angår mig. For det gør det jo ikke.

Men jeg skilter ikke med det. Kan bedst lide at sidde bagerst i kirken. Kan bedst lide ikke at skulle være med til alle de kopper kaffe, der drikkes i sognets hus.

Vil ikke have et kors om halsen eller en taske med en glorie.

Jeg flover mig. Jeg skammer mig. Og vil ikke have, at du dømmes mig for det.

Så hvis du alligevel dømmes mig – så vær nådig. Elsk mig alligevel – bare lidt.

For du kan jo det, jeg ikke kan. Alt det jeg ikke formår. Også at holde af mig, når jeg ikke holder af dig.

Kære Jesus. Undskyld. Tilgiv mig, som du har tilgivet før.

Jeg skal nok forbedre mig – måske i morgen.

Mange kærlige og hengivne hilsener fra mig

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, således også nu og i al evighed. Amen.

Læsning: DNA Rom 1,16-17 + Rom 8,31-39

Salme: 577 Vor tro er den forvisning på eller 892 Troen er ikke en klippe

Evt. Dåb

Bøn:

Vi tier, vi tier om, hvor vi står,

Overvejer en ekstra gang om du skal komme på tale.

Flover jeg mig?

Skjuler jeg mit sande jeg eller

Vil jeg bare ikke stå til ansvar?

Vi kan alle tale med om klimaet

Vi må da gøre noget, råbe nogen op,
Så de kan høre, at vi mener det,
Men Kristus – dig siger vi ikke så meget om
Der tier vi.
Håbet udelades. Håb om vor fremtid. En lys fremtid tættere på i dag end i går.
Vær hos os, styrk os, så vi tør.
Lad glæden få tag i os. Amen

Nadver

Nadversalme: DDS 439 O du Guds lam

Fredsønske: Fred være med os! Gud står ved, at han har udvalgt os til fællesskabet med sin søn Jesus Kristus. 1 Kor 1,9 fra DNA

Postludium

Eksempel 6: 1 Kor 4,1-5

Velsignelse: Herren velsigne dig og bevare dig. Herren lade sit ansigt lyse over dig og være dig nådig. Herren løfte sit ansigt mod dig og give dig fred! 4 Mos 6,24-26

Dagens ord: Han kaster lys over alt. 1 Kor 4,5

Musik: This little light of mine

Trosbekendelse

Prædiken:

Alle gode fortællinger starter således: Der var engang.

Og således starter det også her: Der var engang en lille mand – han var undseelig nærmest klejn på både hænder, fødder og krop. Måske kunne man kalde ham en dværg, men så lille var han nu ikke alligevel.

Han ville så gerne ses. Han ville så gerne have været en stor og mægtig mand, men det var han ikke. Han var ikke andet end denne lille undseelige mand, der boede i byen ret ensomt endda – ja faktisk helt for sig selv. Han tumlede rundt hver dag i sine egne tanker og lavede sine egne ting for sig selv, mens han gik rundt og ønskede, at nogle dog skulle få øjnene op for ham. Se at han var dér. Ja ganske bestemt - at han var til. Men det lykkedes ikke.

Ikke den dag - men måske en anden. Han håbede fortsat. Han var ukuelig og jeg tror, man kan sige hans vilje og mod var større end hans lille krop, end hans lille skæbne. Men skæbnen var det måske, der da en dag kom en herre, som solgte børster. Børster i alle størrelser store og små, grove og fine og pæne og ja grimme børster. Børster til håret, til tøjet til tænderne og til opvask. Ja han havde alle slags børster i sin kuffert.

Han kom forbi den lille undseelige mand og så ham straks. Han tænkte ved sig selv, at det dog var en mærkelig lille mand, men han havde vel også have brug for en børste til sit hår eller huset. Så han gik hen til ham. Han gik hen og lagde sin kuffert ned foran den lille mand, som først blev noget skræmt – han var jo ikke sådan vant til at folk så ham – han var ikke vant til, at folk følte trang til at henvende sig.

Det var lige før den lille undseelige mand troede på, at han var usynlig og så kom denne mand og åbnede sin kuffert. Og hvilken herlighed så han ikke dér. Den lille mand så på børster med fryd og begejstrede øjne – hvilken skønhed lå ikke dér foran ham, hvilken skønhed var der ikke gemt derinde i det mørke rum.

Og han kiggede på Herren med glinsende lykkelige øjne. Gennem lykkens tårer, så han et menneske, som han pludselig elskede overalt på jorden. Denne følelse slog fuldkommen benene væk under ham – han forsvandt ind i sin egen fornemmelse for glæde og overstrømmende behag. Det behag, den glæde, der fik ham til at blive synlig, tænkte han. Her var den mand, der havde fået øje på ham. Præcis ham. Og han priste og takkede alt, hvad han kunne. Han var ikke usynlig. Der var én, der havde trukket ham ud af mørket - ud af glemslens mørke - ud i det fri. Ud til et frit lille og dog så stort et liv. Ak ja der var engang.

Sådan begynder det også her. Vi er som denne lille undseelige mand. Vi har ikke fysisk styrke til at ændre vores eget liv – til at gøre det om. Vi har det lille og store liv, som vi har det. Men vores vilje og tro kan være så meget større end vores kroppe. Kan være endog enorm. Selvfølgelig kan den det. For det er det enorme håb, som Gud selv har vist os et glimt af. Håbet om et fortsat liv med ham - selv efter døden.

Jesus kommer til os og er Gud selv. Han åbner op for det mørke, vi lever i. Han lader os se ned i kufferten og se alle de skønheder og alt det forfærdelige vores liv indeholder. Men han sender lys ind over det. Det forbliver ikke i mørket – han trækker os frem og lader os blive synlige. Synlige for Gud. Det er Gud, den lille mand ser. Gud fader, han står ansigt til ansigt overfor. For Gud skaber netop kan bestemme, hvor lyset skal falde. Bestemme at lyset bryder med mørket. Bryder med døden.

Når man føler sig ubemærket, er det ofte fordi, vi ikke selv har set den andens ansigt. Fordi vi ikke selv har opdaget, at vi er blevet set. Men Kristus ser os. Han lyser for os og lyser op for os i mørket hele tiden og altid. Således lyser han op for alle der bringer de syge, eller som beder om helbredelse. Således bryder han med mørket, bryder med døden. For han ser. Gud ser os. Han lyser for os og lyser op for os i mørket hele tiden og altid.

Vi skal bare tro det. Vi skal indse det. Vi skal føle os sete og tro os bemærket. Ikke for vores kroppe skyld – men for vores livs skyld.

At føle sig bemærket er at være mærket af Gud. At føle at Guds ansigt, Guds øjne har sat sit mærke på dig. Usynligt ja men dog alligevel ikke. For livet er måske et lille liv og dog med Gud så enormt. Livet med Gud er ikke et ensomt alene liv. Men det er et liv netop med Gud, med den anden, med øjnene i hovedet til at lade andres liv, andres ansigter komme frem i lyset.

Med hjerte til at lade andres liv blive fyldt og vokse. Med hjerte og tro til at lade andres liv blive fyldt af liv. Til også at lade andres liv blive oplyst, fyldt til overflod af livets lys. Det går nemlig ikke umærket hen. Det sætter sit spor, at Gud ser os. Han lyser for os og lyser op for os i mørket hele tiden og altid.

Vi skal bare tro det. Vi skal indse det. Vi skal føle os sete og tro os bemærket - for vores livs skyld. Amen.

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden, som det var i begyndelsen, således også nu og i al evighed. Amen.

Læsning: 1 Kor 4,1-5 + evt. 1 Kor 4,7-8a DNA

Salme: DDS 276 Dommer over levende og døde
Evt. Dåb

Bøn:

Kære Kristus

Vi blændes af det lys, vi ser strømme fra graven

Vi er oplyste af den kærlighed, du strækker dit liv ud mod os med

Vi ser vores liv i skæret af dig

Ind i mellem mere end andre gange

For vi har også travlt med at afgøre om andre gløder

Om de har gnisten

Vi evner en gang i mellem at bringe ild i deres lue

Andre gange må vi med sorg erkende, at vi slukker den

Lær os ikke at få øje på alle de mange sorte huller

i vores samvittighed

Men at få blik for, at du lyser dem op med løftet om, at du tilgiver os

Tilgiver os vores domme over andre og over os selv.

Kom til os, stå ansigt til ansigt med os

Så vi kan optændes af håb og mod på livet i mørke tider. Amen

Nadver

Nadversalme: 100 salmer - 827 Jeg kender dit ansigt på korset

Fredsønske: Kærlighedens og fredens Gud vil være med jer! 2 Kor 13,11 DNA

Postludium

Litteratur:

Alexander Deeg – Das Äuseres Wort und seine liturgische Gestalt 2012 Vandenhoeck & Ruprecht

Epistelklip Jørgen Demant m.fl red. 2018, Eksistensen

Den ny aftale – Romerbrevet, 1. og 2. Korintherbrev, 2007 rev. 2011, Bibelselskabets forlag

Bent Flemming Nielsen – Genopførelser 2004, Anis

Bent Flemming Nielsen – På den første dag Kirkens Liturgi Oldtid og middelalder, 2018, Eksistensen Akademisk

Nete Helene Enggaard og Rasmus Nøjgaard red. - Tradition og fornyelse 2019, Eksistensen
Jan Lindhardt - Ind i Kirken 2006, Rosinante
Jan Lindhardt - Ind i det ydre 2001, Hovedland
Kasper Bro Larsen red. – Paulusevangeliet 2015, Anis
Agnete Raahauge – Fingrene væk fra gudstjenesten! Tidehverv nr. 5 – 93. årgang, september 2019
Robert W. Jenson - Den treenige identitet 2008, Anis
Kresten Drejergaard - Den himmelske gudstjeneste 2009, ALFA
Niels Henrik Gregersen - Den generøse ortodoksi 2016, Eksistensen
Martin Modéus – Gudstjenestens kerneværdier 2013, ALFA
Eberhard Harbsmeier og Hans Raun Iversen – Praktisk teologi 1995, Anis
Rapport fra faggruppen vedrørende gudstjenesten 2019 - Gudstjeneste – Om gudstjenestelivet i Den Danske Folkekirke
Gitte Buch-Hansen og Frederik Poulsen red. – Bibelen i gudstjenesten 2015, Det Teologiske Fakultet, Københavns Universitet
Bente Hjul Johannesen – Det nye Paulusperspektiv – Rapport 2019, www.haderslevstift.dk
Alterbogen 1992
Ritualbogen 1992
Grønne bønnebog (Holger Lissner: Kollekt og bønner) 2009, Aros Forlag
Blå bønnebog (Johannes Johansen m.fl.)
Himlen i mine skosåler Bønnebog, red. Jørgen Demant. Kirsten Jørgensen, Malene Bjerre, Christiane Gammeltoft-Hansen Jesper Hyldahl, Tine Illum, bo
Hakon Jørgensen, Elof Westergaard, 2018 Eksistensen (1. udgave 2011, Aros)
Hanne Sander - Det vigtige Bønner af Martin Luther 2016, Eksistensen

Artikler:

Alexander Deeg - Theologie für den Gegenwart nr. 35/2011
Peter Otten interview: Zwischen Vesper, Revue und Techno nr. 9 2013
Alexander Deeg - Faszination des ganz Normalen 17. november 2013 www.die-kirche.de
Alexander Deeg - Die Show macht's auch nicht besser – Chrismon 10.2013
Morten Thaysen - Forkyndelsen som håbets livstegn Tidsskriftet Fønix 2016 s. 176-202
Gertrud yde Iversen – Op til Den Nye Aftale – Den store fortælling, festskrift til Geert Hallbäck, red. Søren Holst og Christina Petterson, 2012, Anis
Bent Flemming Nielsen – Den liturgiske ordo - Op til Den Nye Aftale – Den store fortælling, festskrift til Geert Hallbäck, red. Søren Holst og Christina Petterson, 2012, Anis